

Klimaträttvisa, genus och hbtqi-frågor

Eftersom det finns fler än två kön är det viktigt att reflektera över sambandet mellan klimaträttvisa, genus och hbtqi-personer. De andra genusrelaterade identiteterna – som transperson, genderqueer och icke-binär – måste vara en del av analysen när vi talar om genusrättvisa. Denna briefing ger en inblick i hur hbtqi-personer påverkas oproportionerligt av klimatförändringarna. Vidare ges exempel på god praxis och sätt att gå vidare för att uppnå klimaträttvisa.

Hbtqi är ett paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter samt intersexpersoner. Det finns många olika former av akronymen. I den engelskspråkiga originalversionen av denna briefing används EU-standarden LGBTIQ, vilket vi översätter till hbtqi.

Även om genus-perspektiv delvis har inkorporerats i policyer för att främja klimaträttvisa, finns det fortfarande en betydande försummelse när det gäller hbtqi-perspektiv. Policydokument som är utformade med hänsyn till genusaspekter verkar ofta inom ett binärt ramverk som inte tar hänsyn till hbtqi-personers olika behov på ett adekvat sätt. Detta gäller även för datainsamling, vilket resulterar i en signifikant brist på information om klimatförändringarnas specifika effekter på hbtqi-individer. Behovet av ytterligare forskning

kring denna fråga understryks av den befintliga forskning som belyser marginaliseringen av hbtqi-personer i kombination med vår kunskap om klimatförändringarnas oproportionerliga inverkan på marginaliserade grupper.

Ekonomisk ojämlikhet och hbtqi-personers utsatthet

Diskriminering av hbtqi-personer genomsyrar den moderna historien, vilket har lett till djupa sociala orättvisor och en allmän utsatthet som riskerar att förvärras av klimatförändringar och naturkatastrofer. Dagens stigmatisering kring att vara hbtqi-person i kombination med bristen på institutionellt stöd leder till (ytterligare) socioekonomisk utsatthet. Utöver att sexuella minoriteter och könsminoriteter ofta nekas jobb-möjligheter och lika lön, löper de större risk att drabbas av fattigdom och osäkra boendeförhållanden än heterosexuella cis-personer. En aktuell undersökning gjord av ILGA Europe visar att var femte hbtqi-person i EU upplever hemlöshet. Denna siffra ökar till en tredjedel av transpersonerna och 40 procent av intersexpersonerna som deltagit i undersökningen.

Det är viktigt att uppmärksamma att hbtqi-personer som lever i hemlöshet löper större risk att utsättas för våld och diskriminering samt att de kan vara extra sårbara för extrema väderförhållanden. Ekonomiska

begränsningar och osäkra boendeförhållanden kan försvåra deras förmåga att införskaffa och lagra nödvändiga livsmedel för katastrofberedskap. Följaktligen är det nödvändigt att anta en integrerad strategi, som tar hänsyn till intersektionaliteten mellan fattigdom, hemlöshet och sårbarhet för klimatförändringar.

Hittills har vi adresserat hbtqi-personers generella situation på gruppnivå men denna är långt ifrån en homogen grupp. Hbtqi-individers situationer skiljer sig från varandra på många sätt, vilket ytterligare understryker behovet av att anta ett intersektionellt perspektiv. Rasifierade hbtqi-personer löper större risk att drabbas av fattigdom och hemlöshet jämfört med vita hbtqi-personer. I USA är unga mörkyade transpersoner den demografiska grupp som statistiskt sett är den mest utsatt för fattigdom, hemlöshet och våld under klimatkrisen. På samma sätt kan ekonomiskt utsatta hbtqi-personer ha helt andra upplevelser av klimatförändringarna än deras rikare motsvarigheter.

Hbtqi-personer och naturkatastrofer

Sexuella minoriteter och könsminoriteter blir ofta exkluderade från informationskampanjer, hjälpinsatser och katastrofstöd. Många länder saknar lagar och

policies som skyddar hbtqi-personers rätt till katastrofstöd och nödhjälp, trots att tidigare händelser visar hur diskrimineringen av hbtqi-personer påverkar deras förmåga att hantera naturkatastrofer. Exempelvis hade puertoricanska queer- och transpersoner begränsad tillgång till vissa mediciner och hormoner samtidigt som de tvingades hantera en ökning av diskriminering och våld efter orkanen Maria. Våldet mot hbtqi-personer ökar ofta i samband med naturkatastrofer. Detta sker särskilt i fall då religiösa ledare beskyller sexuella minoriteter och könsminoriteter för att vara orsaken till att naturkatastrofen skett. Diskrimineringsincidenter som involverar trosbaserade organisationer är särskilt problematiska eftersom dessa institutioner ofta har en nyckelroll i katastrofhjälp.

Att främja meningsfullt deltagande och förebygga diskriminering

Beslutsfattare på alla nivåer (internationellt, nationellt, regionalt och lokalt) samt ledare i civilsamhället måste skapa förutsättningar för hbtqi-personers meningsfulla representation och deltagande. Rebecca Sutton från organisationen Lesbisk Makt understryker detta:

"Det är viktigt att inte lägga ansvaret på hbtqi-personer att skapa en inkluderande miljö, utan att jobba proaktivt för att skapa en miljö där personer kan få ägna sig åt sakfrågan utan att behöva lägga sin kraft på att hantera mikro-aggressioner."

Organisatörer och allierade måste vara medvetna om, och försöka minimera, potentiella risker för hbtqi-personer som uttalar sig om klimaträttvisa i offentliga sammanhang. Aktiviströrelser bör också se till att aktivister som identifierar sig som hbtqi har tillgång till både säkra och inflytelserika plattformar. Att öka representationen av hbtqi-personer är ett steg mot att skapa safe spaces (trygga platser). Det finns många fler sätt att göra detta på, till exempel att använda ett könsneutralt och inkluderande språk.

De förändringar som krävs för att främja jämlikt deltagande för hbtqi-personer måste genomföras som en del av en strukturell transformation av alla samhällen. Denna förändring kräver en mer inkluderande jämställdhet, som adresserar den strukturella diskriminering som härstammar från patriarkatet, heteronormativitet och andra intersektionella strukturer av diskriminering och förtryck. Stater måste ta sitt ansvar och se till att sexuella minoriteter och könsminoriteter får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda samt att staternas klimatförändrings- och klimatanpassningspolicies också svarar mot deras behov. Staterna måste anta lagar och riktlinjer som motverkar diskriminering, särskilt för institutioner som arbetar med katastrofförebyggande och katastrofhjälp.

Rekommendationer

- ⇒ Integrera konkreta åtgärder för att skydda hbtqi-personers rättigheter i antidiskrimineringspolicier på alla nivåer – inklusive stater, företag och organisationer.
- ⇒ Inkorporera intersektionella genus- och hbtqi-perspektiv i all datainsamling, analys och påverkansarbete som syftar till att främja klimaträttvisa. Med detta kan vi utveckla en mer nyanserad förståelse för de utmaningar som olika grupper står inför.
- ⇒ Uppmärksamma och bidra till att utvidga det civila samhällets viktiga roll när det gäller att driva på medvetenheten om klimaträttvisa och hålla förorenande parter ansvariga. Att stärka dessa gräsrotsinitiativ är av yttersta vikt.
- ⇒ Tillhandahåll ökade resurser till de Hbtqi-organisationer som strävar efter att bredda sin verksamhet i samhället. Vi kan därigenom bidra till ökad inkludering och egenmakt.
- ⇒ Främja en robust och inkluderande kultur av civilt engagemang som omfattar alla marginaliserade grupper. Våra demokratiers vitalitet är beroende av att olika röster aktivt deltar och representeras i strävan efter kollektiva framsteg.

I FOKUS: Queers x Climate och Out for Sustainability

Det finns mycket motståndskraft och kunskap inom olika hbtqi-samhällen. Många aktivister och gräsrotskollektiv – som Queers x Climate och Out for Sustainability – samlar och sprider information om hur hbtqi-personer påverkas av klimatförändringarna. Queers x Climate är ett exempel på ett internationellt initiativ som leds av queerpersoner och som arbetar för att främja klimataktivism inom och utanför hbtqi-samhället. De sammanför queer-ledda grupper som anordnar eller deltar i klimaträttsmarscher. Organisationen Out for Sustainability blev nyligen den första hbtqi-organisationen att få observatörsstatus av UNFCCC.

Fridays for Future-protest i Berlin 2021

Kreditering: [Stefan Müller](#) via [Flickr](#), CC 2.0-licens

Författare: Allis Millegård

Redigering: Nancy Contreras (GADIP) & Gea Meijers (WIDE+)

Grafisk Design: Stephanie Höglund (WIDE+)

Finansieras av Europeiska unionen. De synpunkter och åsikter som uttrycks är endast upphovsmannens [upphovsmännens] och utgör inte Europeiska unionens eller Europeiska genomförandeorganet för utbildning och kulturs (EACEA) officiella ståndpunkt. Varken Europeiska unionen eller EACEA tar något ansvar för dessa.

Förkortningar

HBTOI - Homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och intersexpersoner

UNFCCC - Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar

Bibliografi

Bryan, A.N. (n.d). Pride for People and Planet: The Intersectionality of Climate Action and Queer/Trans Justice. WCAPS. <https://www.wcaps.org/blog-2/the-intersectionality-of-climate-action-and-queer/trans-justice>

Dalton, D. (2023). Have We Left Behind the Rainbow Warriors? The Climate Emergency and Its Impact on Global Queer People and Their Communities. In Dalton, D., Smith, A. (eds) Gender, Sexuality and the UN's SDGs. Sustainable Development Goals Series. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-31046-1_2

Evans, P., & Faud, Z. (2021). There is no climate justice with LGBTQIA+ liberation. Chain Reaction, (140): 20-21. <https://search.informit.org/doi/10.3316/INFORM-IT.082650192937693>

Goldsmith, L., & Bell, M.L. (2021). Queering environmental justice: unequal environmental health burden on the LGBTQ1 community. American Journal of Public Health, 112(1): 79-87. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2021.306406>

Goldsmith, L., Raditz, V., & Méndez, M. (2021). Queer and Present Danger: Understanding the Disparate Impacts of Disasters on LGBTQ+ Communities. Disasters, 46(4): 946-973. <https://doi.org/10.1111/disa.12509>

Hutchinson, M. (2020). Facing Intersecting Crises: LGBTQ Resilience in Fiji. Open Global Rights. <https://www.openglobalrights.org/facing-intersecting-crises-lgbtq-plus-resilience-in-fiji/>

ILGA-Europe. (2023). CALL FOR PROJECT PROPOSALS: ADDRESSING LGBTI HOMELESSNESS IN THE EU. <https://www.ilga-europe.org/news/no-one-left-behind-lgbti-homelessness/>

Kilbride, E. (2023). This Is Why We Became Activists. Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/report/2023/02/14/why-we-became-activists/violence-against-lesbian-bisexual-and-queer-women-and-non>

Mann, S., McKay, T., & Gonzales, G. (2024). Climate Change-Related Disasters & the Health of LGBTQ+ Populations. The Journal of Climate Change and Health. <https://doi.org/10.1016/j.joclim.2024.100304>

Queers X Climate. About. <https://www.queersxclimate.org/about>

Stakelum, R. (2023). PRIDE: HOMELESSNESS IN THE LGBTQ COMMUNITY. FEANTSA. https://www.feantsa.org/public/user/Magazine/2023/Spring_magazine_2023/FEA_magazine_spring_2023.pdf

Sutton, R. Personal communication. Lesbisk Makt. (2023-12-01)

Thazin Aung, M. (2023). Queering climate justice – what climate justice can learn from queer groups. IIED. <https://www.iied.org/queering-climate-justice-what-climate-justice-can-learn-queer-groups>

UNEP. List of accredited organizations. <https://www.unep.org/civil-society-engagement/accreditation/list-accredited-organizations>

Om projektet

"Genus och klimaträttvisa: Kunskap för Egenmakt" med akronymen "COPGendered" är ett EU-finansierat projekt inom ramen för programmet Erasmus+, som inleddes i december 2022 och kommer att pågå i tre år. Projektet leds av WIDE+ och ett transnationellt konsortium bestående av sju ledande parter, som inkluderar Gender CC, WIDE Austria, GADIP, KULU Women and Development, Mundubat och CSCD. Det primära syftet är att förse läsare och deltagare med verktyg, kunskap och metoder för att förstå och hantera de kritiska sambanden mellan ojämlikhet mellan könen och klimatkrisen.

Detta kapitel ingår i en serie dokument som behandlar specifika teman om kopplingen mellan genus och klimaträttvisa. Serien inkluderar även följande kapitel:

- Genus och klimaträttvisa
- Klimaträttvisa, genus och energi
- Klimaträttvisa, genus och transport
- Genus och klimatinducerad migration
- Klimaträttvisa, genus och extraktivism

Du kan läsa mer om COPGendered-projektet på: <https://wideplus.org/copgendered-project/>

Mundubat

Center for Sustainable
Communities Development

